C U R T E A D E A P E L N O R D

Dosarul nr. 21rji-903/2025 Judecătoria Orhei, sediul Rezina
1-25043069-03-21rji-24072025 Judecător: Ludmila Tetiu

D E C I Z I E
În numele Legii

02 decembrie 2025 mun. Bălți

Colegiul penal al Curții de apel Nord

Avînd în componența:
Președintele completului, judecător Ion Talpa
Judecători Ecaterina Arseni și Cristina Prisacari

judecând în ordine de recurs, în lipsa părților, recursul avocatului Dragomir Aliona în interesele condamnatului Russu Denis, declarat împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 01 iulie 2025, privind admiterea parțială a plângerii depusă de avocatul Dragomir Aliona în interesele condamnatului Russu Denis împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție, care conform jurisprudenței CEDO, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale,

După expunerea esenței cauzei de către judecătorul-raportor, ținând cont de argumentele invocate în recurs, în raport cu materialele cauzei şi prevederile legii în vigoare, Colegiul penal,-

C O N S T A T Ă :

La data de 01 aprilie 2024, avocatul Dragomir Aliona în interesele condamnatului Russu Denis a depus în instanța de judecată plângere referitor la condițiile de detenție în Penitenciarul nr. 17 Rezina care, conform jurisprudenței Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale şi reducerea pedepsei în legătură cu încălcarea drepturilor privind condițiile de detenție.

Prin încheierea Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 01 iulie 2025, s-a admis parțial plângerea avocatului Aliona Dragomir în interesele condamnatului Denis Russu Vladimir, împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitor la

condițiile de detenție care, conform jurisprudenței CtEDO, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din CEDO. Se constată faptul că, condamnatul Russu Denis, a fost deținut în Penitenciarul 17-Rezina în perioada 17.11.2023 până la 17.04.2025 - data emiterii raportului, perioadă de 517 zile, în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale.

Dat fiind faptul că Russu Denis, perioada 17.11.2023-25.03.2025, este condamnat la detenție pe viață, acesta nu poate solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei, dar i s-a explicat condamnatului că este în drept să înainteze o acțiune civilă.

S-a redus pedeapsa condamnatului Russu Denis, stabilită de 30 ani închisoare, cu 2 zile, pentru perioada de 23 zile (25.03.2025-17.04.2025), în care acesta s-a aflat în Penitenciarul nr. 17-Rezina, în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, cu calcularea o zi de reducere pentru fiecare 10 zile de detenție.

Perioada de 3 zile calculate în condițiile art. 4734 alin. (4) Cod de procedură penală, care nu au putut fi reduse, s-a lăsat în continuare la termenul de executare a pedepsei de către condamnatul Russu Denis Vladimir.

Dezacord cu soluția adoptată pe caz și-a expus avocatul Dragomir Aliona în interesele condamnatului Russu Denis, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea încheierii, rejudecarea cauzei, cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care condamnatului Russu Denis, termenul executării pedepsei, stabilită de 30 ani închisoare, să fie redus potrivit prevederilor art. 47^{3^4} alin. (4) Cod de procedură penală, cu 102 (o sută două) zile, calculându-se două zile de închisoare pentru 517 zile, pentru perioada 17.11.2023 până la 17.04.2025 - data emiterii raportului, în care acesta s-a aflat în Penitenciarul nr. 17 - Rezina, în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale.

În argumentarea recursului s-a invocat că, nu este de acord cu decizia adoptată pe caz din motiv, că la emiterea încheierii judecătorești, nu s-au constatat circumstanțele importante pentru soluționarea speței. Aceste erori judiciare se exprimă prin modul de cercetare şi apreciere eronată a prevederilor Codului de procedură penală; art. 10 şi 10^1 Cod penal; art. 22 din Constituția Republicii Moldova; art. 7 § 1 din CEDO etc., de gradul de percepție şi analiză a materialului cauzei raportat la conținutul normativ pe care se bazează plângerea în raport cu mecanismul compensatoriu aplicabil condamnaților pentru constatarea încălcării dreptului garantat de art. 3 din CEDO.

Ca urmare, verificând legalitatea hotărârii adoptate pe caz, consideră că aceasta din urmă este în fond neîntemeiată, fiind emisă prematur, fără a fi data o apreciere corectă circumstanțelor cazului, deoarece nu s-a asigurat investigarea

suficient de minuțioasă şi eficientă a tuturor argumentelor prezentate instanței, motiv pentru care este pasibilă anulării, or aceasta din urmă nu este completă, de manieră a condiționa adoptarea unei soluții legitime pe caz.

Așadar, examinând argumentele instanței de fond în raport cu materialele prezentate de către administrația instituției penitenciare, dosarul personal şi, raportând, per ansamblu, la prevederile legale ce guvernează spața, consideră că soluția instanței de fond, urmează a fi casată parțial.

Recurentul apreciază ca fiind corectă şi justificată constatarea și calcularea termenului privitor la faptul că, condamnatul Russu Denis, a fost deținut în Penitenciarul 17 - Rezina în perioada 17.11.2023 până la 17.04.2025 - data emiterii raportului, perioadă de 517 zile, în condiții contrare prevederilor art. 3 din CEDO.

Totodată, nu este de acord cu soluția instanței de fond, prin care s-a respins reducerea pedepsei în baza art. 473^4 alin. (4) Cod de procedură penală, calculându-i-se 2 (două) zile de reducere pentru 10 zile de detenție în Penitenciarul nr.17 - Rezina în condiții precare, pentru toată perioadă de 517 zile, motivând că condamnatul Russu Denis, perioada 17.11.2023 – 25.03.2025 avea statut de „condamnat la detenție pe viață", respectiv, potrivit poziției instanței, acesta nu poate solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei, dar i se explică condamnatului că este în drept să înainteze o acțiune civilă.

Astfel, consideră că instanța de fond a interpretat eronat prevederile legale relevante spței, recomandările Consiliului Superior al Magistraturii şi practica judiciară națională a Curții de Apel Nord în cauze similare, urmare a cărui fapt a pronunțat o încheiere nemotivată.

Potrivit prevederilor art. 447 alin. (1), (2) Cod de procedură penală, recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezența părților la proces. Instanța de recurs fixează data examinării şi dispune să se comunice pârților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței.

Respectând principiul contradictorialității, instanța de recurs a fixat data examinării recursului şi a dispus să se comunice părților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței, însă până la data examinării recursului, părțile nu au depus referință asupra recursului declarat.

Examinând încheierea atacată prin prisma motivelor de recurs invocate, cercetând materialele cauzei, Colegiul penal consideră necesar de a respinge recursul avocatului Dragomir Aliona în interesele condamnatului Russu Denis, declarat împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 01 iulie 2025, ca fiind nefondat, cu menținerea încheierii, reieșind din următoarele considerațiuni:

În conformitate cu prevederile art. 437 alin. (1) pct. 4) Cod de procedură penală, pot fi atacate cu recurs alte hotărâri penale pentru care legea prevede această cale de atac.

Conform art. 448 alin. (1) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța verifică legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei şi a oricăror documente noi prezentate în instanța de recurs.

Potrivit art. 449 alin. (1) pct. 1) lit. a) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța adoptă una din următoarele decizii: respinge recursul, menținând hotărârea atacată, dacă recursul este nefondat.

În susținerea soluției adoptate Colegiul penal reține că, potrivit art. 469 alin. (1) pct. 17^1) Cod de procedură penală, la executarea pedepsei, instanța de judecată soluționează chestiunile cu privire la constatarea condițiilor de detenție a condamnaților.

Din materialele cauzei penale, instanța de fond a reținut că prin Decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 17.12.2021, Russu Denis a fost condamnat în baza art. 283; art. 145 alin. (2) lit. a), b), d), g), i), j), m); art. 27; art. 145 alin. (2) lit. a), b), d), g), i), j), m) Cod penal. Conform prevederilor art. 84 alin. (1) Cod penal, pentru concurs de infracțiuni prim cumul parțial al pedepselor aplicate, i-a fost stabilită pedeapsa definitivă sub formă de detențiune pe viață, cu executarea pedepsei într-un penitenciar de tip închis.

Prin încheierea judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 25.03.2025 a fost admis demersul administrației Penitenciarului nr.17-Rezina cu privire la aplicare a Legii nr.243/2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova și în baza prevederilor art. 7 alin. (1), lit. d) a legii a fost comutată pedeapsa detențiune pe viață cu 30 ani închisoare cu executarea acesteia într-un penitenciar de tip închis.

În speță, Colegiul penal reține că în plângerea înaintată s-a solicitat constatarea aflării condamnatului Russu Denis în detenție în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale în Penitenciarul nr. 17 Rezina, cu reducerea pedepsei.

Potrivit raportului administrației instituției penitenciare, se invocă că Russu Denis s-a deținut în Penitenciarul nr. 17 Rezina în condiții de detenție acceptabile, care au corespuns minimului necesar, ultimul nefiind marginalizat sub nici un aspect inuman și/sau degradant.

Cu referire la încheierea Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 01 iulie 2025, Colegiul penal stabilește că judecătorul de instrucție corect a admis plângerea condamnatului Russu Denis împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care afectează drepturile condamnatului, garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale.

Colegiul penal consideră întemeiată concluzia instanței de fond privind constatarea faptului că Russu Denis a fost deținut în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților

fundamentale, în Penitenciarului nr. 17 Rezina, în perioada 17.11.2023-25.03.2025 în calitate de condamnat la detenţiune pe viaţă, ulterior, în temeiul actului de clemenţă, pedeapsa detenţiunii pe viaţă fiind comutată la cea de privaţiune de libertate pentru 30 de ani.

Afiliindu-se celor constatate de judecătorul de instrucţie, Colegiul penal consideră că dificultăţile cu care s-a confruntat condamnatul Russu Denis pe parcursul detenţiei sale în Penitenciarului nr. 17 Rezina, în calitate de condamnat, au depăşit nivelul inevitabil de suferinţă inerent detenţiei într-un mod contrar prevederilor art. 3 din Convenţie.

Conform art. 3 al Convenţiei Europene pentru apărarea drepturilor omului, nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.

În conformitate cu art. 473^2 alin. (1), (3) Cod de procedură penală, plângerea împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, încalcă drepturile condamnatului sau prevenitului garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale poate fi înaintată de către condamnat sau prevenit personal sau prin intermediul unui avocat la instanţa în a cărei rază teritorială se află instituţia penitenciară ale cărei acţiuni sau inacţiuni se contestă. **(3)** Condamnaţii care au fost deţinuţi cel puţin 10 zile în condiţii contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, drepturi care reies din obligaţia statului de a asigura condiţiile de detenţie, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei.

Potrivit prevederilor art. 473^4 alin. (4) Cod de procedură penală, în cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art. 473^2 alin. (3), instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculându-se de la 1 la 2 zile de reduceri pentru 10 zile de detenţie în condiţii precare calculate cumulativ. Instanţa de judecată poate rotunji în favoarea condamnatului termenul de pedeapsă constatat ca fiind executat în condiţii contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, pentru a deduce integral acest termen din termenul rămas neexecutat.

Examinând actul judecătoresc de soluţionare a plângerii condamnatului în raport cu materialul probator administrat pe caz, Colegiul penal reţine că judecătorul de instrucţie a cercetat cauza sub toate aspectele, obiectiv şi complet, iar încheierea recurată este pasibilă menţinerii fără modificări.

În acest sens, apreciind argumentele plângerii cu privire la condiţiile de detenţie invocate în raport cu poziţia instituţiei penitenciare consemnată în raportul anexat la materialele cauzei, prin prisma principiilor generale stabilite în jurisprudenţa CEDO cu referire la încălcarea art. 3 din Convenţie, judecătorul de instrucţie just a stabilit că pe parcursul perioadei vizate Russu Denis s-a deţinut în

Penitenciarului nr. 17 Rezina, începând cu data de 17.11.2023, în condiții unde celule populate cu diferite insecte; umiditate ridicată în celule și mucegai; sunt insecte parazitare, lipsa sistemului de ventilare; hrana necorespunzătoare; asistența medicală precară, ceea ce evident determină încălcarea drepturilor sale garantate de art. 3 CEDO.

Aceeași apreciere pozitivă se atribuie și față de imposibilitatea reducerii termenului de pedeapsă conform calculului prevăzut la art. 473^4 alin. (4) Cod de procedură penală, pentru perioada 17.11.2023-25.03.2025, în care Russu Denis a fost deținut în penitenciarul vizat în plângere. Instanța de judecată just a constatat această imposibilitate datorită faptului că condamnatul în acea perioadă executa pedeapsa detențiunii pe viață.

Colegiul penal reține criticele invocate de către judecătorul de instrucție asupra raportului administrației instituției penitenciare, precum că Russu Denis s-a aflat în instituția penitenciară (P-17 Rezina) în condiții de detenție acceptabile, care au corespuns minimului necesar, ultimul nefiind marginalizat sub nici-un aspect inuman și/sau degradant, nefiind fundamentate pe careva probe, iar pentru a aprecia credibilitatea uneia dintre părți, în lipsa altor dovezi, instanța s-a bazat pe rapoartele organizațiilor naționale și internaționale ce țin de acest aspect.

Colegiul penal menționează că, Consiliul pentru Prevenirea Torturii, nu susține opinia că, o abatere minoră de la minimumul standardelor poate fi considerată, în sine, ca fiind tratarea inumană și degradantă a deținutului atâta timp, cât se pot găsi și alți factori de atenuare, cum ar, fi în special, faptul că, deținuții sunt în măsură să petreacă o cantitate considerabilă de timp în fiecare zi în afară celulelor (în ateliere, cursuri sau alte activități). Examinarea criteriului „spațiul acordat fiecărui deținut” prin prisma art. 3 CEDO urmează a fi efectuat cumulativ cu alți factori, care contribuie aprecierea detenției, ca fiind inumană și degradantă sau infirmarea acestui fapt.

La constatarea condițiilor de detenție, instanța națională va ține cont de faptul că maltratarea trebuie să atingă un nivel minim de severitate pentru a cădea sub incidența articolului 3. Evaluarea acestui nivel minim este, prin natura lucrurilor, relativă. El depinde de toate circumstanțele cauzei, precum ar fi durata maltratării, urmările sale fizice şi psihice şi, în unele cazuri, de sexul, vârsta şi starea sănătății victimei (*cauza Irlanda c. Regatului Unit, 18 ianuarie 1978, § 162; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 63*).

La analiza condițiilor de cazare a deținutului, Colegiul va face trimitere la cele indicate în Raportul anual pentru anul 2017 al Consiliului pentru Prevenirea Torturii, unde membrii Consiliului au făcut trimitere la constatările Comitetului European pentru prevenirea Torturii și Tratamentelor sau Pedepselor Inumane și Degradante, în care a fost subliniat că, starea spațiului de locuit pentru deținut ar trebui de examinat nu doar prin prisma numărului de deținuți din celulele

instituțiilor penitenciare la momentul dat, dar în egală măsură, și ținând cont de ratele oficiale de ocupare (numărul de paturi per celulă), în baza standardului de cel puțin 4 m2 de spațiu locativ per deținut și de a revizui, în consecință, capacitatea oficială a instituțiilor penitenciare. Spațiul ocupat de către anexele sanitare/toalete construite nu ar trebui să fie incluse în acest calcul.

Potrivit raportul privind respectarea drepturilor și libertăților omului în Republica Moldova în anul 2021, în anul 2021 Republica Moldova a fost evaluată în cadrul celui de-al treilea ciclu. În 2021 membrii Consiliului pentru prevenirea torturii, creat pe lângă Oficiul Avocatului Poporului, au efectuat 15 vizite preventive şi de monitorizare în locurile privative de libertate. Datele raportului CoE pentru anul 2020 arată că Republica Moldova se află printre țările cu cea mai înaltă rată de încarcerare (197 deținuți la 100 mii persoane) şi cu cea mai lungă durată medie a încarcerării (26 luni). Suplimentar, în Penitenciarele nr.5, nr.11, nr.13 şi nr.17, ce dispun de izolator de urmărire penală, au fost plasate pe perioada de arest preventiv – 1694 persoane (în 2020 – 2527 persoane). Se observă cu ușurință menținerea constantă a suprasolicitării şi supraaglomerării izolatoarelor de urmărire penală din Penitenciarele nr.13 şi nr.11. În ultimii patru ani, rata populației penitenciare este în ușoară scădere, pornind de la cifra de 6990 deținuți în 2018 la 6396 în 2021. Totuși, problema supraaglomerării se menține, inclusiv din cauza faptului, că unele instituții penitenciare nu pot asigura fizic plafonul minim de detenție, stabilit de normele CPT. În același timp, politicile statului sunt focusate mai mult pentru a menține populația penitenciară, decât în cea de depopulare sau reducere a plasării în detenție, inclusiv, prin aplicarea măsurilor non-privative şi/sau a altor tipuri de pedepse. Raportul dintre numărul de deținuți şi angajați, ce se află nemijlocit în închisori, este unul critic: 1 angajat la 4/6 deținuți pe timp de zi.

Respectiv, Colegiul penal, la fel ca și judecătorul de instrucție, consideră că dificultățile cu care s-a confruntat Russu Denis pe parcursul detenției sale în perioada nominalizată, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și au atins pragul de severitate contrar art. 3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarul vizat.

În sensul celor descrise supra, Colegiul penal apreciază conținutul recursului declarat de avocatul Dragomir Aliona în interesele condamnatului Russu Denis, ca fiind o expunere a dezacordului cu soluția adoptată, fără a se indica careva încălcări la emiterea soluției, ceea ce nu poate servi temei pentru modificarea soluției just adoptate de judecătorul de instrucție.

Totodată, Colegiul penal conchide că instanța de fond corect a respins cerința condamnatului Russu Denis privind reducerea termenului constatat de 517 zile, din termenul pedepsei de 30 ani închisoare, stabilită prin încheierea Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 25.02.2025, pe motiv că perioada

17.11.2023-25.03.2025, este anterioară pronunțării încheierii de aplicare a amnistiei.

În acest context, Colegiul penal, constată argumentul recurentului potrivit căruia instanța de fond prin refuzul reducerii din pedeapsa închisori pentru perioada constatată de deținerea a lui Russu Denis în condiții contrare prevederilor art. 3 CEDO, a respins plângerea condamnatului, or judecătorul de instrucție a admis parțial plângerea, fiind recunoscută deținerea condamnatului în condiții contrare art. 3 CEDO, fiind explicat petiționarului că poate înainta o acțiune civilă în vederea compensării prejudiciilor suportate prin detenția sa în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale pentru perioada nominalizată.

Respectiv, constatând motivarea instanței a fi una plauzibilă, Colegiul o preia în tot și o însușește, ceea ce este în corespundere cu jurisprudența CEDO în cauza Albert vs. România din 16.02.2010, potrivit cărei, instanțele naționale deși au obligația să-și motiveze deciziile, acest fapt totuși nu impune acordarea unui răspuns detaliat pentru fiecare argument (*Van de Hurk vs Olanda, 19 aprilie 1994, pct. 61*), pentru respectarea caracterului echitabil a procesului, fiind necesar ca instanța internă, fie prin însușirea motivelor furnizate de o instanță inferioară, fie prin alt mod, să examineze chestiunile esențiale supuse atenției sale.

În împrejurările constatate, instanța de recurs ajunge la concluzia că recursul declarat la caz este nefondat, din care motiv urmează a fi respins, cu menținerea în vigoare a actului judecătoresc contestat.

În conformitate cu prevederile art.449 alin. (1) pct.1) lit. a) Cod de procedură penală, Colegiul penal,-

D E C I D E :

Recursul avocatului Dragomir Aliona în interesele condamnatului Russu Denis, declarat împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 01 iulie 2025, privind admiterea parțială a plângerii depusă de avocatul Dragomir Aliona în interesele condamnatului Russu Denis împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție, care conform jurisprudenței CEDO, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, se respinge ca nefondat, cu menținerea încheierii în cauză fără modificări.

Decizia este irevocabilă.

Președintele completului: **Judecător:** **Judecător:**